

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI**

z dnia 6 września 1999 r.

**w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy magazynowaniu, napełnianiu
i rozprowadzaniu gazów płynnych.**

(Dz. U. z dnia 17 września 1999 r.)

Na podstawie art. 237¹⁵ § 2 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy magazynowaniu i rozprowadzaniu gazów płynnych oraz napełnianiu zbiorników tymi gazami.

§ 2. 1. Przez gazy płynne należy rozumieć ropopochodne gazy skroplone propan, butan i mieszaninę propan-butan, zakwalifikowane do materiałów niebezpiecznych w grupie wybuchowości II A.

2. Klasyfikację i skład gazu płynnego określają Polskie Normy.

§ 3. 1. Zasady oceny i klasyfikacji stref zagrożenia wybuchem oraz wymiary tych stref przy magazynowaniu, napełnianiu i rozprowadzaniu gazu płynnego określają przepisy o ochronie przeciwpożarowej oraz przepisy techniczno-budowlane.

2. Instalacje i urządzenia elektryczne oraz telekomunikacyjne znajdujące się w pomieszczeniach i strefach zagrożenia wybuchem powinny odpowiadać warunkom technicznym określonym w odrębnych przepisach, o których mowa w ust. 1, i Polskich Normach.

§ 3a. 1. Obowiązki prowadzącego zakład, w szczególności rozlewnię gazu płynnego oraz stanowiska załadunku i rozładunku cystern kolejowych lub drogowych zaliczane do zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. Nr 58, poz. 535), określają przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.).

2. Przy zaliczaniu zakładu do zakładu o zwiększonym albo dużym ryzyku należy uwzględnić maksymalną ilość gazu mogącego znaleźć się w zbiornikach magazynowych, magazynach butli oraz cysternach.

§ 4. 1. Pracodawca jest zobowiązany wyposażyć stanowiska pracy związane z magazynowaniem, napełnianiem i rozprowadzaniem gazu płynnego w podręczny sprzęt gaśniczy.

2. Aparatura, urządzenia i środki ochrony indywidualnej oraz instalacje przeciwpożarowe i podręczny sprzęt gaśniczy stanowiące wyposażenie pracowników i stanowisk pracy powinny być utrzymywane w pełnej sprawności technicznej.

3. Lokalizację i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego oraz jego oznakowanie znakami bezpieczeństwa określają przepisy o ochronie przeciwpożarowej i Polskie Normy.

§ 5. Prace naprawcze poza procesem technologicznym wykonywane w strefach zagrożenia wybuchem należy traktować jako prace szczególnie niebezpieczne, określone w ogólnych przepisach bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 6. 1. Na terenie rozlewni i baz gazu płynnego do ruchu dopuszcza się wyłącznie pojazdy z silnikiem wysokoprężnym lub innym w wykonaniu przeciwwybuchowym.

2. Pojazdy, o których mowa w ust. 1, powinny poruszać się po wydzielonych pasach ruchu.

§ 7. Prace związane z napełnianiem, przechowywaniem i rozprowadzaniem gazu płynnego oraz konserwacją urządzeń technologicznych mogą wykonywać wyłącznie pracownicy posiadający kwalifikacje określone w odrębnych przepisach.

§ 8. Do napełniania gazem płynnym i magazynowania tego gazu dopuszcza się tylko specjalnie do tego celu przeznaczone zbiorniki ciśnieniowe, spełniające wymagania określone w przepisach dozoru technicznego i Polskich Normach.

§ 9. 1. Pracodawca jest zobowiązany do opracowania na podstawie niniejszego rozporządzenia oraz innych przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, mających zastosowanie przy instalacjach do gazu płynnego, szczegółowych instrukcji zakładowych dla poszczególnych etapów procesu technologicznego, pomieszczeń i stanowisk pracy, jak również instrukcji sposobu postępowania w razie zagrożeń związanych z awarią instalacji.

2. Pracodawca jest zobowiązany zapoznać pracowników z instrukcjami, o których mowa w ust. 1.

§ 10. Pracownicy zatrudnieni w rozlewni gazu płynnego i na stanowiskach przeładunkowych cystern kolejowych lub samochodowych powinni być przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy, ratownictwa chemicznego oraz przepisów przeciwpożarowych, zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 11. 1. Magazyny i składowiska butli z gazem płynnym znajdujące się na placach powinny być wyposażone w instalacje odgromowe zgodnie z Polskimi Normami.

2. W magazynach i składowiskach, o których mowa w ust. 1, należy zapewnić dostęp do butli umożliwiający prowadzenie akcji ratowniczej.

§ 12. 1. Butle z gazami płynnymi o pojemności do 11 kg gazu powinny być składowane w pozycji stojącej, nie więcej niż w trzech warstwach.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do składowania butli z gazem o pojemności do 11 kg w kontenerach lub na paletach.

3. Odległości magazynowania butli z gazem płynnym od budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej oraz dróg określają odrębne przepisy.

4. Zabrania się magazynowania butli z gazem płynnym w:

- 1) pomieszczeniach znajdujących się poniżej poziomu gruntu,
- 2) pomieszczeniach, w których znajdują się studzienki, otwory kanalizacyjne lub inne nie wentylowane zagłębienia,
- 3) pomieszczeniach do przechowywania produktów żywnościowych,
- 4) składach materiałów wybuchowych, łatwo palnych lub żrących,
- 5) kotłowniach, hydroforniach i węzłach cieplnych,
- 6) garażach i pomieszczeniach, w których znajdują się pojazdy silnikowe.

§ 13. Zbiorniki do magazynowania gazu płynnego powinny być:

- 1) wyposażone w armaturę i osprzęt zgodnie z przepisami technicznymi i Polskimi Normami,
- 2) dopuszczone do eksploatacji zgodnie z przepisami o dozorze technicznym.

§ 14. 1. Do armatury i osprzętu zbiorników z gazem płynnym powinien być zapewniony łatwy dostęp.

2. Przenośne oświetlenie elektryczne wykorzystywane podczas pracy przy zbiornikach z gazem płynnym powinno mieć wykonanie przeciwwybuchowe i napięcie nie wyższe niż 24 V.

§ 15. 1. Napełnianie butli gazem płynnym może odbywać się wyłącznie w rozlewniach gazu płynnego, spełniających wymagania określone w przepisach rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 98, poz. 1067 oraz z 2003 r. Nr 1, poz. 8).

2. Butla napełniana gazem płynnym o pojemności powyżej 5 kg powinna posiadać trwałe oznakowanie obejmujące całą powierzchnię butli wskazujące przedsiębiorcę odpowiedzialnego za jej stan techniczny.

3. Niedopuszczalne jest napełnianie gazem płynnym butli o pojemności powyżej 5 kg bez pisemnej zgody przedsiębiorcy, o którym mowa w ust. 2.

4. Napełnianie zbiornika stałego gazem płynnym przez przedsiębiorcę niebędącego właścicielem zbiornika może być dokonywane tylko na podstawie pisemnej zgody właściciela zbiornika.

§ 16. 1. Zabrania się napełniania gazem płynnym butli, których stan techniczny nie odpowiada wymaganiom bezpiecznej eksploatacji, a w szczególności butli:

- 1) do gazu innego niż ten, na który butla jest przeznaczona,
- 2) bez wymaganego oznaczenia,
- 3) z nieczytelnymi lub nieprawidłowymi oznaczeniami,
- 4) po upływie terminu badania okresowego,
- 5) z nieszczelnym lub uszkodzonym zaworem,
- 6) z uszkodzeniami powierzchni,
- 7) poddanych działaniu płomieni,
- 8) wyposażonych w zawory, których konstrukcja umożliwia demontaż zaworu w celu przeprowadzenia naprawy.

2. Zabrania się napełniania gazem płynnym butli, których powłoka ma barwę czerwoną lub żółtą.

§ 17. Pracownik, przed napełnieniem butli gazem płynnym, jest zobowiązany dokładnie skontrolować:

- 1) szczelność instalacji,
- 2) ustawienie parametrów urządzeń napełniających i prawidłowość ich działania.

§ 18. Butle nowe lub po regeneracji, przed napełnieniem gazem płynnym, należy odpowietrzyć.

§ 19. Transportery butli i urządzenia napełniające powinny być wyposażone we wspólne awaryjne wyłączniki.

§ 20. 1. Uruchomienie agregatu pompowego do gazu płynnego może nastąpić wyłącznie po uprzednim napływie gazu płynnego do pompy.

2. Eksploatacja agregatów pompowych i sprężarek do gazu powinna odbywać się zgodnie z dokumentacją techniczno-ruchową producenta urządzeń.

3. Agregaty i inne urządzenia podczas przeglądów lub napraw należy zabezpieczyć przed przypadkowym włączeniem i wyposażyć w tablice ostrzegawcze o treści: "Nie uruchamiać-naprawa".

4. Podczas przeglądu lub napraw agregatów i innych urządzeń należy je odłączyć od instalacji armaturą odcinającą, opróżnić z gazu i wyłączyć zasilanie elektryczne.

§ 21. 1. Niedopuszczalne jest przeprowadzanie jakichkolwiek napraw urządzeń i instalacji rozlewni gazu płynnego podczas pracy agregatów pompowych, sprężarkowych i innych urządzeń technologicznych rozlewni oraz podczas pracy urządzeń i instalacji przeznaczonych do napełniania.

2. Przepis ust. 1 dotyczy również stanowiska załadunku i rozładunku cystern kolejowych i drogowych.

3. Załadunek lub rozładunek cystern kolejowych lub drogowych w bazach gazu płynnego powinien odbywać się na stanowiskach posiadających stacjonarne instalacje przeładunkowe wyposażone w urządzenia przeciwpożarowe.

§ 22. 1. Każdą napełnioną butlę poddaje się dodatkowej kontroli wagowej, a w przypadku przekroczenia dopuszczalnego napełnienia gazem określonego w odrębnych przepisach, należy usunąć jego nadmiar i dokonać ponownego sprawdzenia butli.

2. Wagi kontrolne powinny być poddawane legalizacji, zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 23. 1. Zawór butli po napełnieniu należy poddać kontroli szczelności w kąpeli wodnej lub przy pomocy elektronicznego urządzenia do wykrywania nieszczelności.

2. Kontrola, o której mowa w ust. 1, obejmuje kontrolę połączenia gwintowego zaworu z butlą oraz kontrolę szczelności zaworu w pozycji otwartej z zaślepieniem wylotem zaworu.

3. Pracownik, który stwierdzi nieszczelność butli po napełnieniu gazem płynnym w miejscach, o których mowa w ust. 2, powinien niezwłocznie oddać butlę do naprawy.

§ 24. Opróżnianie butli oraz upuszczanie gazu może odbywać się wyłącznie przy użyciu urządzenia do odsysania gazu.

§ 25. 1. Butle napełnione gazem płynnym, przeznaczone do rozprowadzania, powinny być wyposażone w nakrętkę zaślepiającą lub kapturek ochronny na króćcu przyłączeniowym. Butle o pojemności powyżej 5 kg gazu płynnego powinny być ponadto wyposażone w osłonę zaworu lub kołpak ochronny.

2. W handlu detalicznym butle z gazem powinny być rozprowadzane wraz z instrukcją ich bezpiecznego przechowywania i przyłączania do urządzeń gazowych.

3. Butla z zaworem do odbioru fazy ciekłej powinna być opatrzona etykietą ostrzegającą o zakazie jej użytkowania w gospodarstwach domowych.

4. Zaleca się, aby króciec przyłączeniowy zaworu butli, o której mowa w ust. 3, miał konstrukcję uniemożliwiającą podłączenie reduktora stosowanego do butli przeznaczonej do poboru fazy gazowej.

§ 26. Przy stosowaniu wielozmianowej organizacji pracy pracownicy obsługujący urządzenia technologiczne baz, magazynów, rozlewni i stacji gazu płynnego mogą opuścić swoje stanowiska pracy tylko wówczas, gdy przełożą obowiązki pracownikom następczej zmiany.

§ 27. 1. Przed przystąpieniem do napełniania lub opróżniania cystern kolejowych i drogowych należy:

- 1) unieruchomić cysterny za pomocą hamulca postojowego oraz klinów o wymiarach odpowiadających masie pojazdu i średnicy kół, przy czym niedozwolone jest stosowanie płóc hamulcowych służących do wyhamowywania wagonów,
- 2) podłączyć instalację uziemiającą oraz założyć sterowanie awaryjnego zamykania zaworów napełniania i opróżniania zbiornika,
- 3) sprawdzić ich ogólny stan techniczny, przy czym wykonanie czynności sprawdzenia tego stanu powinno być potwierdzone pisemnie przez osobę, która je wykonała.
- 4) 2. Podczas napełniania lub opróżniania cystern kolejowych:
- 5) co najmniej dwóch pracowników powinno stale przebywać przy cysternach, kontrolując przebieg procesu napełniania lub opróżniania,
- 6) bocznica kolejowa powinna być zamknięta i oznakowana:
 - a. sygnalizatorami o zamknięciu toru, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 11 lutego 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków prowadzenia ruchu na liniach kolejowych (Dz. U. Nr 34, poz. 400),
 - b. tablicami informującymi o zakazie wjazdu pojazdów oraz ruchu pieszych podczas rozładunku cystern kolejowych, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1393).

3. Niedopuszczalne jest:

- 1) napełnianie i opróżnianie cystern kolejowych i drogowych podczas wyładowań atmosferycznych,
- 2) manewrowanie cysternami kolejowymi lub drogowymi przy podłączonych przewodach rozładunkowo-załadunkowych.

§ 28. Rurociągi fazy ciekłej gazu płynnego powinny być wyposażone w zdalnie sterowane zawory odcinające z możliwością ich ręcznego zamknięcia, usytuowane poza budynkiem rozlewni gazu płynnego i poza stanowiskami przeładunkowymi cystern kolejowych i samochodowych.

§ 29. 1. Napełnianie gazem płynnym nowej instalacji lub instalacji po remoncie może nastąpić wyłącznie po dokonaniu odbioru końcowego i przekazaniu instalacji do rozruchu.

2. Rurociągi oraz zbiorniki gazu płynnego przed wprowadzeniem gazu płynnego należy odpowietrzyć.

§ 30. 1. Węże elastyczne do przeładunku gazu płynnego wraz z końcówkami przyłączeniowymi powinny posiadać atest i założoną metrykę oraz być poddawane próbie ciśnieniowej i badaniu ciągłości uziemień co najmniej raz w roku.

2. Węże elastyczne do przeładunku gazu płynnego, po okresie używania określonym przez producenta lub z uszkodzeniami, powinny być wycofane z użytkowania.

3. W przypadku braku określenia przez producenta okresu używania węży elastycznych, o których mowa w ust. 2, powinny one być wycofane z eksploatacji najpóźniej po 3 latach ich użytkowania.

§ 31. W zakresie magazynowania, napełniania i rozprowadzania gazów płynnych propanowo-butanowych nie mają zastosowania przepisy rozporządzenia Ministrów Pracy i Opieki Społecznej oraz Zdrowia z dnia 15 maja 1954 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy użytkowaniu butli z gazami sprężonymi, skroplonymi i rozpuszczonymi pod ciśnieniem (Dz. U. Nr 29, poz. 115).

§ 32. Traci moc rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1971 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach gazyfikacji bezprzewodowej (Dz. U. Nr 23, poz. 216).

§ 33. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 16 ust. 1 pkt 8 i ust. 2 oraz § 28, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.